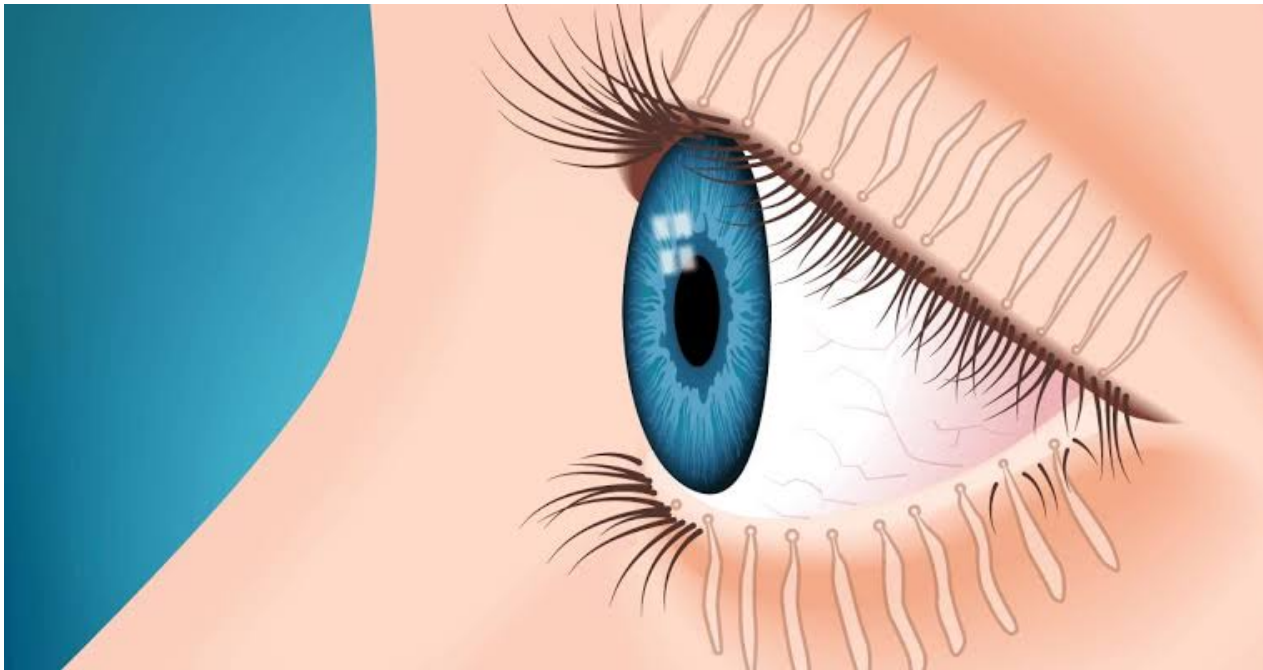

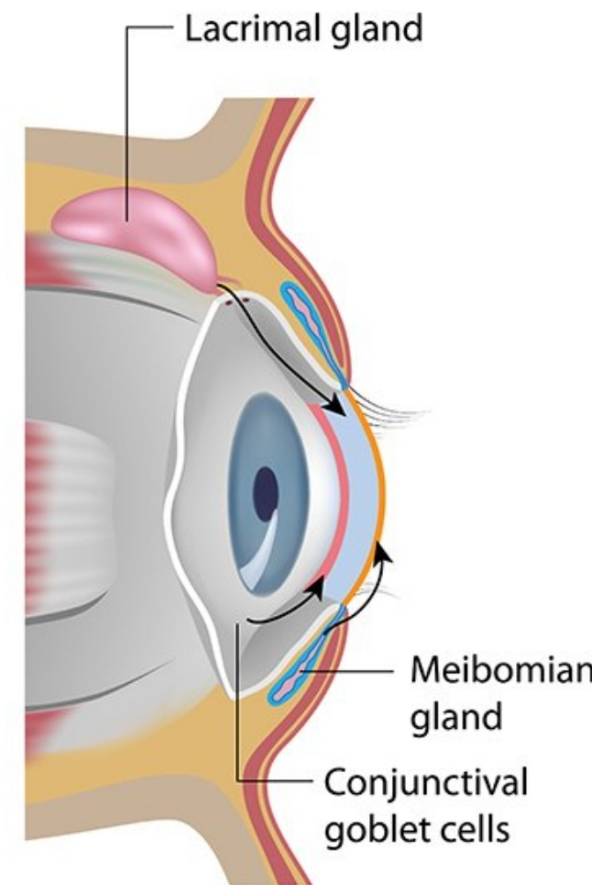
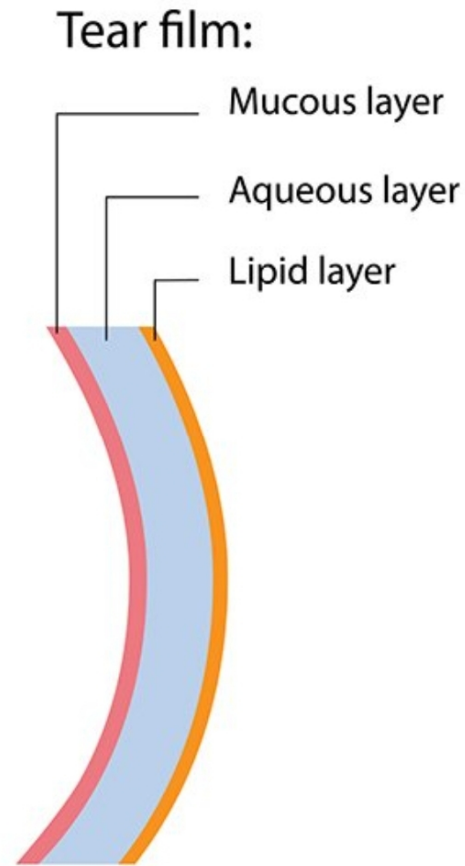
ต่อมไขมันเปลือกตาทำงานผิดปกติ Meibomian gland dysfunction (MGD)

ร้อยเอกหญิงเครือวัลย์ พิรักษา
แผนกพยาบาลจักษุกรรม โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า

ต่อมไขมันที่เปลือกตา

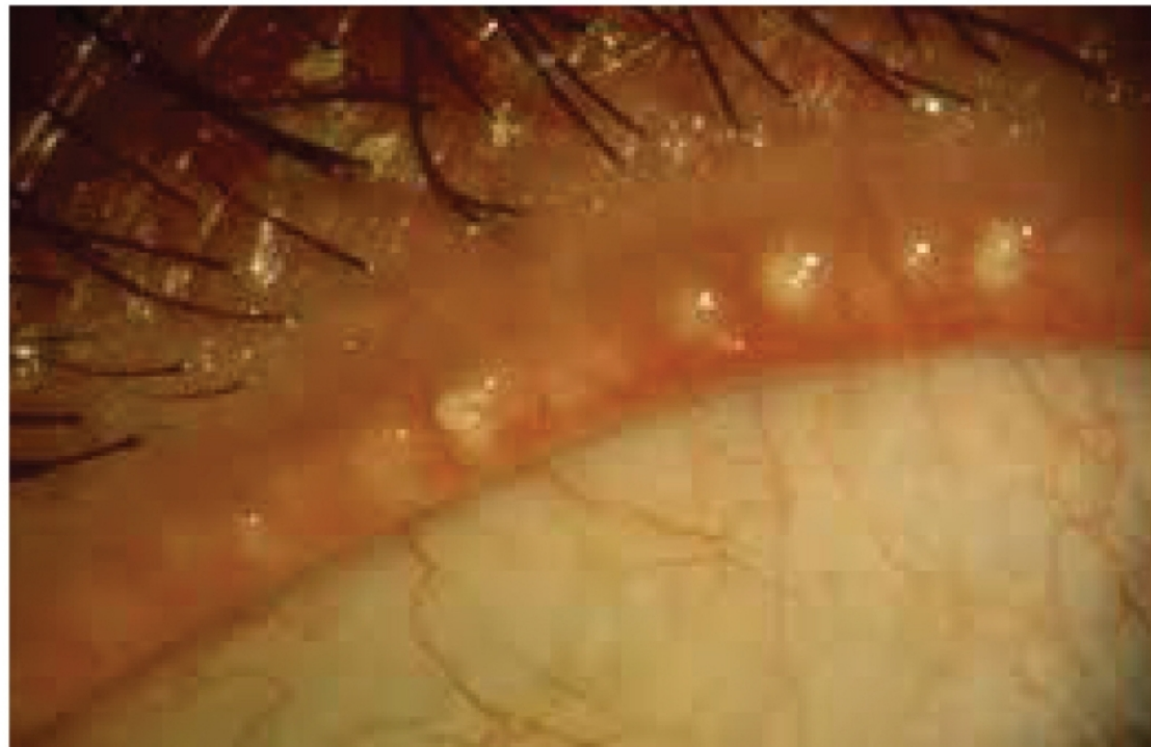
ต่อมไขมันที่เปลือกตา (Meibomian Gland) คือ ไขมันชนิดหนึ่งที่อยู่บริเวณเปลือกตา โดยปกติแล้วเปลือกตาบนและเปลือกตาล่างจะมีต่อมไขมันอยู่จำนวน 30 – 40 ต่อม และ 20- 30 ต่อม ไขมันชนิดนี้โดยมีรูเปิดของต่อมบริเวณขอบตา มีหน้าที่ผลิตไขมันมาเคลือบที่ผิวดวงตา เป็นชั้นนอกสุดของน้ำตาคนเรามี 3 ชั้น คือ ชั้นเมือก (Mucous layer), ชั้นน้ำ (Aqueous Layer) และชั้นไขมัน (Lipid layer) ซึ่งชั้นไขมันจะช่วยป้องกันการระเหยของน้ำตาและรักษาสมดุลน้ำตาที่มีส่วนประกอบปกติที่ตาของคนเรามีความชุ่มชื้นอยู่เสมอ ไม่ระคายเคืองตา

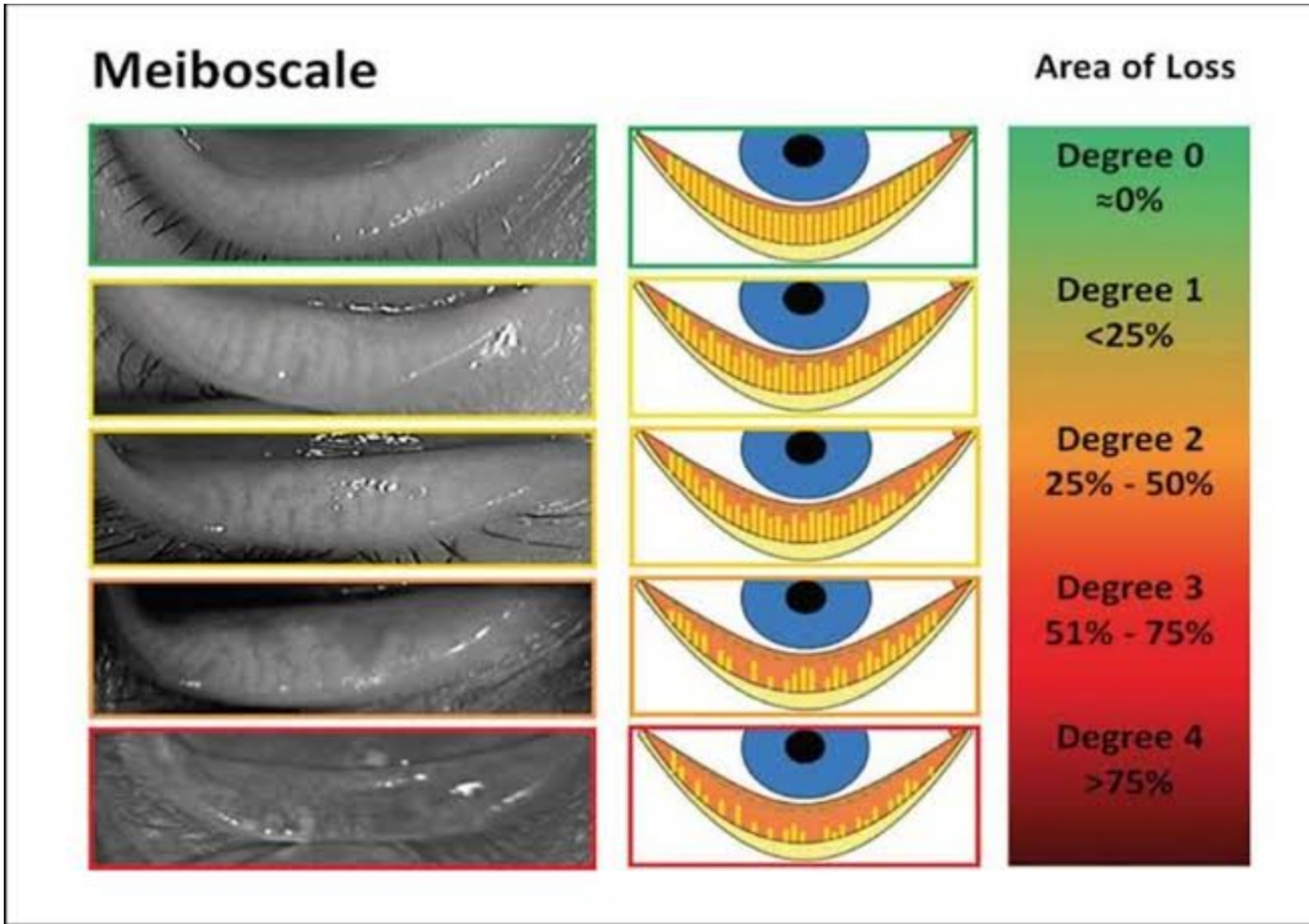
MGD: Meibomian gland dysfunction

ต่อมหน้าตาทำงานผิดปกติ

คือ ภาวะที่ทำให้ส่วนประกอบของน้ำตาที่ผลิตจากต่อมไขมันเบียร์ผิดปกติไป เมื่อน้ำตาชั้นไขมันผิดปกติก็ไม่สามารถป้องกันการระเหยของน้ำตาชั้นอื่นๆ เกิดการไม่คงตัวของผิวของน้ำตา จึงเกิดอาการของตาแห้ง ระคายเคือง อักเสบ และนำมาซึ่งโรคตาต่างๆ *โดยเฉพาะ เปลือกตาอักเสบ*

Meibomian Gland Grading Scale

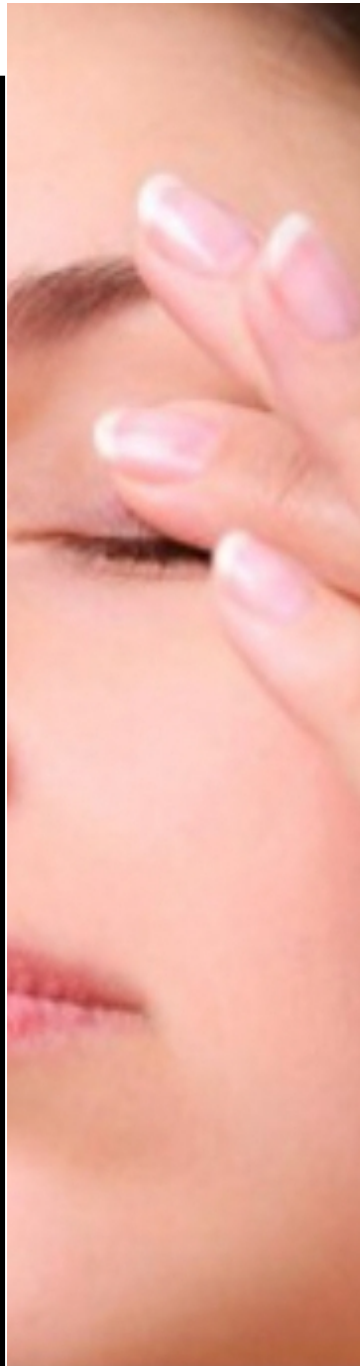

ปัจจัยเสี่ยงต่อมไขมันเปลือกตาอุดตัน

- อายุที่เพิ่มขึ้น ในผู้ที่มีอายุมากกว่า40 ปีขึ้นไปมีโอกาสเป็นโรคต่อมไขมันที่เปลือกตาอุดตันได้มากกว่า
- การแต่งหน้าบริเวณรอบดวงตา โดยเฉพาะการเขียนอายไลเนอร์ที่ขอบตา ถ้าเช็ดทำความสะอาดเปลือกตาได้ไม่สะอาดจะทำให้เพิ่มการอุดตันของต่อมไขมันเปลือกตาได้
- การใช้คอนแทคเลนส์ ทำให้ตาแห้งมากขึ้น การกะพริบตาอาจไม่ปกติ
- การใช้หน้าจอมือถือหรือคอมพิวเตอร์นาน ๆ ทำให้การกะพริบตาน้อยลง ไขมันถูกบีบออกจากต่อมไขมันน้อยลง หลั่งออกมาเคลือบผิวตาน้อยลง
- โรคทางตา เช่น เยื่อบุตาอักเสบจากภูมิแพ้ หรือโรคทางกาย เช่น ความดันโลหิตสูง โรคข้อ หรือผลข้างเคียงจากการใช้ยา เช่น ยารักษาสิว ยาจิตเวช ฯลฯ

ตรวจวินิจฉัยบอกโรค

- โรคต่อมไขมันที่เปลือกตาอุดตันจะต้องผ่านการตรวจวินิจฉัยโดยจักษุแพทย์เท่านั้น เนื่องจากอาการของโรคต่อมไขมันที่เปลือกตาอุดตันจะมีอาการใกล้เคียงกันกับโรคตาแห้งจากสาเหตุอื่นๆ ได้แก่ ตาแดง เคืองตา แสบตา ตามัว
- วิธีง่าย ๆ ที่จักษุแพทย์ใช้ในการตรวจโรคต่อมไขมันที่เปลือกตาอุดตัน คือ การกดที่บริเวณเปลือกตาเพื่อดูว่าต่อมไขมันที่เปลือกตาสามารถผลิตไขมันได้ตามปกติหรือไม่ และเนื่องจากไขมันที่ผลิตจากต่อมไขมันที่เปลือกตาจะช่วยให้น้ำตาระเหยจากผิวดวงตาช้าลง ดังนั้นจักษุแพทย์อาจจะตรวจคุณภาพและปริมาณน้ำตาด้วยเพื่อใช้ในการวินิจฉัยร่วมกัน

ดูแลเปลือกตา (Lid Hygiene)

1. ประคบอุ่นบนเปลือกตา (Eyelid Warming)

ช่วยให้ไขมันที่เหนียวข้นและอุดตันท่อทางออกของต่อมไขมันละลายตัว และขับออกมาจากต่อมได้ดีขึ้น วิธีการคือ ใช้อุปกรณ์ เช่น เจลประคบร้อน ผ้าขนหนู ชุบน้ำอุ่น ผ้าห่อไข่ต้ม หรือเครื่องมือทางการแพทย์ เช่น Blephasteam ซึ่งจะให้ความร้อนคงที่และเหมาะสมตลอดการประคบอุ่น เป็นต้น โดยใช้ความร้อนที่เหมาะสมประมาณ 40 องศาเซลเซียส บริเวณเปลือกตาทั้งสองข้างเป็นเวลา 10 - 15 นาที หากเปลือกตาใช้เจลร้อนหรือผ้าควรระวังไม่ให้ร้อนหรือเย็นเกินไป กรณีใช้ผ้าชุบน้ำอุ่นห่อไข่ต้มต้องชุบน้ำอุ่นใหม่เพื่อให้ความร้อนเหมาะสมตลอดช่วงประคบ

ดูแลเปลือกตา (Lid Hygiene)

คลิปวิดีโอการประคบอุ่นที่เปลือกตา ซึ่งได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน พ.อ. ผศ.นพ.ธีระเทพ ตันตยาคม (แพทย์ผู้เชี่ยวชาญด้านกระจกตา)

การนวดเปลือกตา(LidHygiene)

การนวดเปลือกตา (Eyelid

massaging) เพื่อคลายไขมันที่อุดตันอยู่ภายใน
เปลือกตาให้ออกมา วิธีการคือ ใช้นิ้วมือดึงหางตา
เปลือกตาดึงและใช้นิ้วของมืออีกข้างใน
การนวดเปลือกตา เมื่อจะนวดเปลือกตาบน
ของลงล่างและใช้นิ้วนวดจากบนลงล่าง
จะนวดเปลือกตาล่างให้มองขึ้นบนและ
ใช้นิ้วนวดจากล่างขึ้นบน โดยออกแรงกด
สมควรและเริ่มนวดจากหัวตาไปสู่หางตา
จะได้นวดต่อมไขมันที่เรียงอยู่บริเวณ
ขนตาได้ตลอดแนวยาวของเปลือกตา

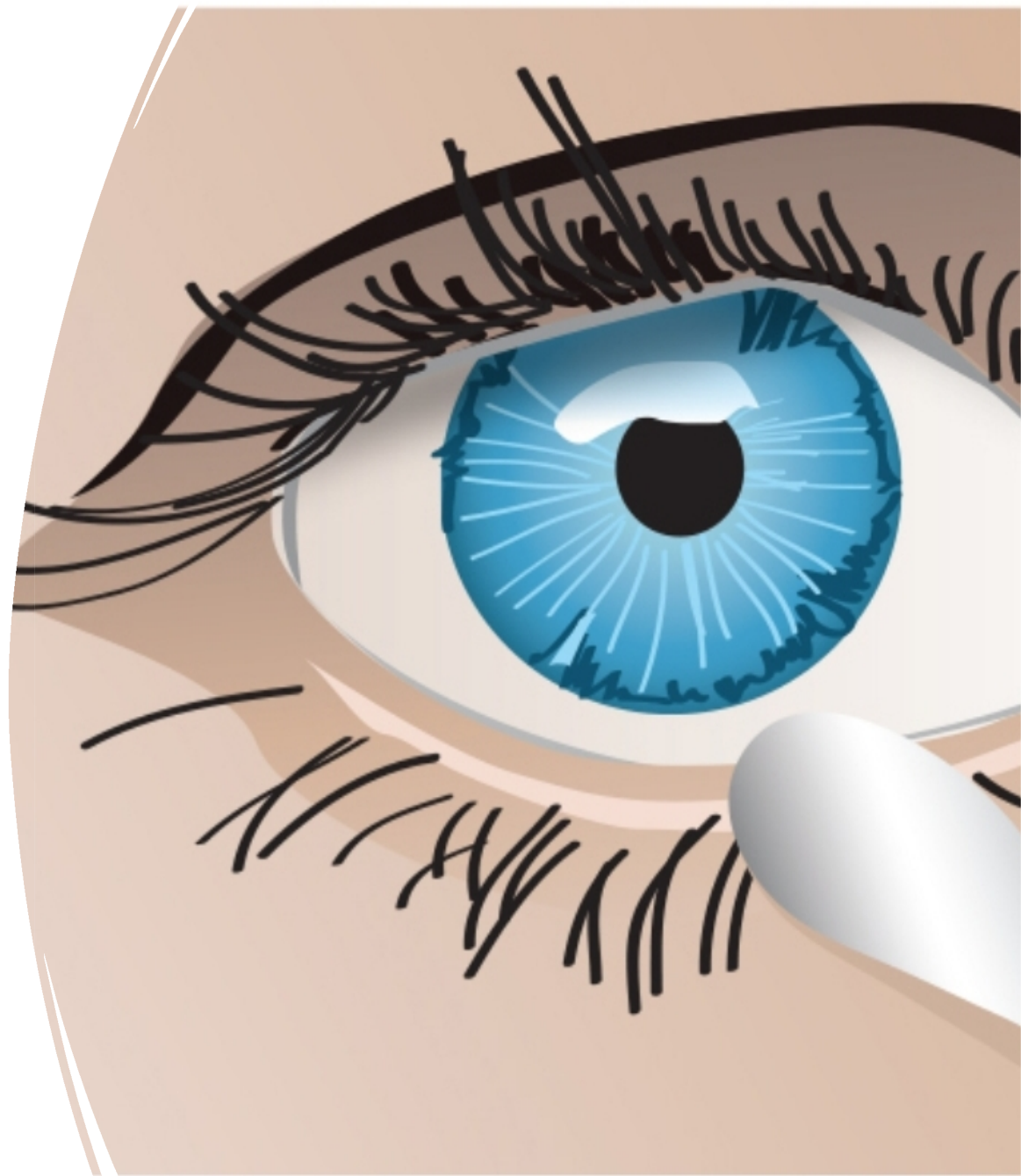
ดูแลเปลือกตา (Lid Hygiene)

การนวดเปลือกตา (Eyelid
Massaging) โดยจักษุแพทย์

ดูแลเปลือกตา (Lid Hygiene)

3. ทำความสะอาดขอบเปลือกตา (Eyelid Cleansing) โดยนำสำลีชนิดก้อนหรือแผ่นชุบด้วยน้ำสะอาดที่ผสมกับยาสระผมสำหรับเด็กอ่อน อัตราส่วน 10 หรือแพทย์อาจใช้น้ำยาเฉพาะสำหรับทำความสะอาดเปลือกตา โดยเช็ดบริเวณขอบเปลือกตาและโคนขนตาให้สะอาด วันละ 1-2 ครั้ง หลังการประคบอุ่น

ดูแลเปลือกตา (Lid Hygiene)

การดูแลสุขภาพดวงตา
ขั้นตอนการทำความสะอาดขอบเปลือกตา

คลิปวิดีโอการทำทำความสะอาดขอบเปลือกตาที่เปลือกตา ซึ่งได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน พ.อ. ผศ.นพ.ธีระเทพ ตันตยาคม (แพทย์ผู้เชี่ยวชาญด้านกระจกตา)

รักษาตาแห้งจากต่อม ไขมันเปลือกตาอุดตัน

ปรับพฤติกรรมการใช้งานในกรณีอาการ
ไม่รุนแรง เช่น พักสายตาเป็นระยะ ๆ ตาม
คำแนะนำ ทุก20 นาที พัก20 วินาที โดย
มองไกลพักสายตาที่20 ฟุต และเตือน
ตัวเองให้กะพริบตาบ่อยขึ้น

รักษาตาแห้งจากต่อมไขมัน เปลือกตาอุดตัน

IPL หรือ Intense Pulse Light เป็นการ
รักษาภาวะตาแห้งหรือโรคเปลือกตา
อักเสบเรื้อรังด้วยแสงในช่วงความยาว
คลื่นเฉพาะ ซึ่งไม่ใช่เลเซอร์

หากหยอดน้ำตาเทียมร่วมกับดูแลเปลือกตาด้วยวิธีการดังกล่าวข้างต้นแล้วยังไม่ดีขึ้น ควรเข้าพบจักษุแพทย์เพื่อรักษาเพิ่มเติม ซึ่งจักษุแพทย์อาจรักษาด้วยวิธีการดังต่อไปนี้

- หยอดยาหรือป้ายยาปฏิชีวนะกลุ่ม Azythromycin เพื่อลดการอักเสบและฆ่าเชื้อแบคทีเรียที่สะสมบริเวณต่อมไขมันที่เปลือกตา เพราะแบคทีเรียมักทำให้ต่อมไขมันที่เปลือกตามีการอักเสบมากขึ้น
- รับประทานยากกลุ่ม Doxycycline เพื่อช่วยปรับคุณสมบัติของไขมัน ลดการอักเสบบริเวณต่อมไขมันที่เปลือกตาและจะช่วยลดจำนวนแบคทีเรียสะสมได้ด้วย
- รับประทานอาหารที่มีกรดไขมันโอเมก้า3 เช่น ปลาทะเลน้ำลึกหรือเมล็ดFlaxseed ซึ่งมีรายงานว่าสามารถช่วยลดอาการตาแห้งจากสาเหตุนี้ได้เช่นกัน
- หยอดยากกลุ่ม Cyclosporine และ/หรือสเตียรอยด์ ซึ่งจะใช้เฉพาะกรณีที่กระจกตาและเปลือกตามีการอักเสบมากเท่านั้น โดยยากกลุ่มสเตียรอยด์จะใช้เป็นระยะเวลาสั้น ๆ และต้องระวังผลแทรกซ้อนของยา โดยเฉพาะอาจทำให้ความดันลูกตาส่งขึ้นและเป็นต้อหินได้

ความสำคัญของการดูแลรักษา

หากปล่อยทิ้งไว้โดยไม่รักษาให้เหมาะสมและถูกวิธี ความผิดปกติก็จะพัฒนาทวีความรุนแรงมากขึ้น จนทำให้ตัวต่อมที่ผลิตน้ำมันเสียคุณสมบัติและฝ่อไปในที่สุด(Gland dropout) จนไม่สามารถผลิตน้ำมันได้อีกต่อไป ส่งผลให้การรักษาภายหลังมีความยุ่งยากมากขึ้น ผู้ป่วยจะมีอาการแสบเคืองตา เค็ เป็ลือกตา รวมทั้งมีอาการตาแห้งรุนแรงและเรื้อรัง(ระยะแรกอาจมีอาการเพียงเล็กน้อยหรือไม่มีอาการเลยก็ได้) และเสี่ยงต่อการติดเชื้อบริเวณเยื่อบุตาและดวงตาได้ง่าย เนื่องจากจะมีเชื้อแบคทีเรียทวีจำนวนขึ้นมากผิดปกติ ในบริเวณนี้ และหากต้องไปทำการผ่าตัดอื่นของดวงตา เช่นการผ่าตัดต่อกระจกหรือต้อหินก็จะเสี่ยงต่อการติดเชื้ออย่างรุนแรงเข้าในลูกตาได้

ความรุนแรงของโรค

เปลือกตาอักเสบ / หนังตาอักเสบ (Blepharitis)

ตากุ้งยิงชนิดหัวฟู
(External Hordeolum)

ตากุ้งยิงชนิดหลุม
(Internal Hordeolum)

A wide-angle photograph of a snowy mountain valley. The scene is dominated by rugged, rocky slopes covered in patches of snow and dense evergreen forests. In the foreground, a flat, snow-covered field stretches across the bottom. The sky is a pale, overcast blue. The text "THE END" is overlaid in large, bold, white capital letters across the upper right portion of the image.

THE END